

seimie, aby stanęła, tak będzie y iesth, aby doszła, pilnem executorem; ale na tho tesz respectować w. mciom potrzeba, ze w. m. z oyczizną, rzecz ze z bracią sprawa, ze się nicz nowego nad postanowienie seimowe, mimo seim, stanowić nie może. Ale abiście w. m. obaczili, ze tho wszistko, co z i. k. m. bydz może dla dobrego R-ptey, i. k. mci uczinicz nie trudno; posłać i. k. m. ostateczną raczy we wszistkiem pp. commissarzom resolutią, która zdaniem i. mci, iuż kiedy w. m. uczinicz może dosić, tilko tesz w. m. intentie swe y umisły do niei stosuicie, o czo pilnie w. m. żadacz i. k. m. raczy. Nieiużci ta zapłata tak z bogaci w. m., aby ieszcze kto z w. m. nie miał ieszcze oyczizny y pana potrzebować? nie iużci wziąwszy tho odbiezicie w insze kraie? A zas iako R-ptey żołnierza, tak żołnierzowi R-ptey nie będzie trzeba; o tho ieszcze, iesły tego ieszcze własnei matheze w. mciow potrzeba, pan własny do własnich poddanich za własną oyczizną ych się prziczinia. Chcieicie aby w tey ostatecznei chwili pokazać powinna iei miłość, która y z natury, y z baczenia, y sprawiedliwości ście iei powinni, za czo nie tilko od Boga odpłaty choć s powinnego uczinku, ale y od i. k. m. lasky każdy z w. m. spodziewać się może, która wszistkiemu woysku y z osobna każdemu i. k. m. ofiarować mciwie raczy.

Na postulata.

Sprawa Poznańska nie poszła y s przotku w smak i. k. mci, przetoż kazał winnich inquizować, y dziś iesth na thym, aby się skuteczna sprawiedliwość tym osobom stała; iedno ze tho formą iuris et indicii musy rozsądkiem swym umiarkować w. mciom potrzeba; bo iako stanami slaheczkiemi, tak y miastom absolute panować i. k. mci się

godzy, wszakoż i. k. m., ze ta sprawa nie ostathnia, tak aby skutku sprawiedliwość nie wzięła swego. Owe zaś zamiesky między ludźmi stanu slaheczkiego a towarzystwem w. mciow nie tak do i. k. mci, iako do prawa pospolitego należą; bo iesły z miasth niegodzy się choć iuris regi są iedno per terminos iuris postępować, pogothrowiu z slaheczem, który swobodą swoią osławia się od zwierzchności wszelkie. Paniey Rozińskiej tesz choćby chciał i. k. mci. pamiętać na zasługi malzonka iey przeważne, iaką łaskę pokazać, na thym czasie trudno, bo wnosić summy na dobra R-ptey iedno seimowi wolno. Będzie iednak the przicinę w. mciow i. k. m. miał na mciwem baczeniu swoym.

Z wielkiej cancellariei na własne wskazanie i. k. m.

Przy thym response nicz woysku w samey rzeczy pp. commissarze skutecznego do rzeczywistey zapłaty nie podali; za czym woysko decydowało: w trzech wojewocztwach w Ruskiem, Belskiem y w Wołyńskiem na leżach w kupie po miastach stając a z grosza s targu dobrowolnego wszisci zyc takim sposobem, isz co ex nunc roschodząc się z obozu bierzemy po złotych trzidziestu strawnych na kon s tych pieniędzy, któreśmi od R-ptei ratione naszego żołdu zasłużonego w Lwowie odebrali, tedy napelnic y reconpensare mają te summy wszisci w coronie pp. starostowie y dzierzawczy dobr królewskich, także y pp. duhowni, każdy według proporciei intrati swey y według taxi od woyska włożoney, tak iakoby się każdy połowiczą intrati swey do tego plus vel minus secundum aequitatem prziloził. A czo by od pp. starostow, dzierzawczow dobr królewskich, dobr duhownych zostawało albo zbywało tych wybranych strawnich pienię-

dzy, tedy według porahowania obiecuje y rzekło woysko w zold sobie potracić. Interea temporis w pokoju tesz wszelakych exactii y bez namnieiszey statiey wszistkie dobra krolewskie, duhowne pogothowiu slaheczkie zostawać mają. Gdzieby tesz który s panow starostw nie bił tego wdzięczen a nie chciał staty tych strawnych pieniędzy według taxi y pomiarkowania woysku s chęcią dać, tedy u takiego w dzierzawah armis the pieniądze pułk, ktoremu naznaczą,

wyciągac ma, o czym aby swemi ucciwemi sposoby u pp. starostw się prosilo. Uniwersali pana marszałka woyskowego imieniem wszistkiego rycerstwa są podane. Zgodzili się po tym wszistkie stany coronne, ze the na ziwność pieniądze s tey summy mają bydz woysku dawane, która iest na zapłatę naznaczona, tilko żeby s targu dobrowolnego wszisci zyly, a pothym s poborow na seimie uchwalonych ta summa, która na karm winidzie złożona, będzie.

62.

1613 г. Сентября 23. Письмо столичного войска къ Гибзненскому архіепископу.

Надежды войска на получение жалованья сполна—не сбылись: изъ подати, назначенной сеймомъ, не выдано и половины слѣдующаго войску жалованья. Стянутые въ одно мѣсто, полки должны теперь разойтись въ ближайшія мѣста и продовольствоваться на чей нибудь счетъ,—не камнемъ же имъ питаться. Чтобы не разорить окончательно бѣдныхъ людей, войско постановило, чтобы державцы королевскихъ имѣній внесли часть денегъ на пополнение суммы, выданной войску заимообразно; въ этой контрибуціи должно принять участие и духовенство.

Copia lista do i. m. x. arcybiskupa Gnieznieskiego strony quotti od woyska stolecznego.

Jasnie oświczony a nam wielcze mciwy arcybiskupie Gnieznieskiy.

Byliśmy pewni, ze za pilnem obmyślaniem, za iednostainą wseh stanow coronnich zgodą, zapłata tak długo czekana iuż wzdy nasz dość kiedy miała; mieliśmy o thym pewne upewnienia od ich mciow pp. comisarzow; widzieliśmy takie podatki postanowione, które snadnie wydolac zasłużonemu naszemu mogli. Ale gdyśmy rozumieli się bydz u brzegu, daleko na głębi znaleśliśmy się; bo nad mniemanie wszistkich tak wielkie contribucie ledwie połowicze w zapłacie naszej wystathczili, nadzieie nasze o ziemię, w ludziah utrapionych nowa trwoga, nam swezy kłopot y frasunek. A nie mogąc dla swoiey cięskości y swoyh y ludz-

kich dłużey, gdzieśmy zapłaty czekali, w kupie trwać, na różne lubo tho nie odlegle miejsca do czasu roześć się nam przisło, na których nie mogąc kamieniem zysć, mając tesz politowanie nad ubogiem pospolstwem, widzieliśmy y prawie się dotykali doległości przeszlich, które ponosiło od swowolnych ludzi, szukaliśmy takich sposobow, aby ufolgowanie mogliśmy im iakie w tei mierze uczinicz; iakoż nie podał się zaden snadniejszy podobnoc tym drugiem nie wsmak, iedno żebyśmy z grosza żyli, tih przeiazdek y posilania zaniechali. Prze tho wzieliśmy z zasłużonego naszego pewną summę y rozdali na woysko, będąc pewni y tego, ze ich m. pp. dzierzawczy dobr k. i. m. takie ufolgowanie w gospodarstwie y w dohodah swych wydząc, the summe za poddane zniszczone nam nazad odłożą. Ale żeby tesz, z nie małem tesz yh samih ucis-

nieniem przisło do podzwignienia takiego ciężaru, prziidzie nam tesz ich mciow pp. duhownih przizwać, prosić, a osobliwie w. m. naszego mciwego pana przez towarzisza naszego p. Poniatowskiego. Unizenie prosiem, żeby y sam y inszem będącz do tego powodem — iaką summę znaczną do tey distributiei naszej prziložiť się racził. Uwolni w. m. nasz mciwy pan y sam siebie y nasz,

wdzięczność od oycizny, bogomodlstwo od ubogih ludzi, od nas usługowanie y spominanie długowieczne odniesiesz, któremu długo zdrowia życząc, laszcze się iako naypilniei oddaieiny.

W Lwowie d. 23 septembris, roku 1613.

Joseph Ciekliński marszałek woyska stołecznego imieniem woyska wszistkiego.

63.

1613 г. Сентября 29. Письмо столичнаго войска къ старостамъ Великопольскимъ.

Въ ожиданіи полученія жалованья, войско собралось въ одно мѣсто. Между тѣмъ корол. комиссары объявили, что все сполна жалованье не можетъ быть уплачено войску, и потому оно должно было разойтись. «Такъ какъ солдатъ не можетъ питаться вѣтромъ», то во избѣжаніе разоренія бѣднаго народа, выдана войску заимообразно извѣстная сумма, чтобы солдатъ прокармливалъ себя на свои собственные средства. Войско просить, чтобы старосты, подобно державцамъ королевскихъ имѣній, приняли участіе въ контрибуціи на покрытие расходовъ войска.

Copia listu do ich mci panow starostw Wielgopolskych strony quoththy.

Mcywy panowie.

Czekaiącz tak długo wzgardzonych zasług naszych, nie pohybnaśmy mieli nadzieię, że za pozwoleniem takich podatkov nasz wzdy kiedykolwiek mogła dość. I dla tegoż czasz nie mały w kupieśmy bili, oney ohothnie co godzina wyglądaiącz. Ale gdy declaratia inaksza od ich mciow panow comissarzow nastąpiła, że nie możem zupełnei miec, iedno z seimu, prziszło się nam na mieiecsza pewne na czasz roziechać; na ktorych będącz, że żołnierz wiatrem żyć nie może, a bacząc z pierwszego wyciągania żywnocy iako tho biło z wielkiem ublizeniem y w. m. naszych mciwych panow y niezmiernem uciążeniem ludzi ubogich, wzięliśmy sposob taki przed się, któryby ufolgowaniem poddanych w. m. naszych mciwych panow bił, w. m.

tesz nasi mciwi panowie przeszkody w go spodarstwie nie mieli, s tey odliczoney summy zasług naszych pewną część między woysko poziczaniem obyczaiem rozdaliśmy, aby z grosza zolnierz ził, będącz pewni tego po w. m. naszych mciwych panow, że w. m. pewną quotę z dzierzaw swyh, widząc taką obrone, do tey summy odlozicie. Jakoż ich mci pp. dzierzawczy kraiov owyh hethnie od nasz tho prziięli y hethnie do tey summy dokładaiącz się, w. mciow tesz naszych mciwych panow prosiemy przez towarzystwo nasze pana Oszowskiego y pana Golemowskiego, aby w. m. idącz za drugiemy the summe wypełnic raczili. W czym nie wątpiemy, że do ułatwienia y samich siebie y nas nie będziecie trudnieni. Oddaiącz się za thim iako naypilniei laszcze w. m. naszych mciwych panow. W Lwowie 29 Septembris an. 1613.

64.

1613 г. Октября 3. Письмо егоже къ бискупу Краковскому.

Извѣщаютъ бискупа, что они, находясь въ сборѣ, придумывали средства, какъ бы помочь бѣднымъ людямъ, которые страдаютъ отъ постоевъ въ своемъ хозяйствѣ, несутъ тяжелые поборы и терпятъ насилие отъ постояльцевъ, и пришли къ рѣшенію, что необходимо взять заимообразно деньги, собранныя для нихъ, для уплаты жолнерамъ, которымъ приличнѣе жить жалованьемъ, чѣмъ постоями; наконецъ просить бискупа помочь «заткнуть эту дыру» какою нибудь суммою.

Copia listu do i. mci xiędza Biskupa Krakowskiego strony quothy.

Jaśnie wielmożny a nam wielcze mciwy panie mciwy xięże Biskupie krakowsky.

W tak długiey przewłoczce między pasiami naszymi y taiest nie mniejsza, ze tracząc czas, tracząc chudoby z uprzykrzeniem iednak tho czekanie nasze w. m. naszych mciwych panow bydz musi. Sukaliśmy sposobow, będącz teraz w kupie, iakobyśmy themu zabiezec, żeby takie uciążenie nie padło na ubogie ludzie, iakie przesz te załosne czasy ponosili niebozeta na sobie; bo okrom przeszkod w gospodarstwie, okrom niepomiernego wyciągania żywności rozmaith ynsze zbrodnie dali się od thych statynikow. Na czo w. m. nasi mciwi panowie boleli, boleliśmy y my, y prze tosz podała

się nam taka droga, aby s tych pieniędzy, które nam są na zasługi odliczone, pewną część poziczanem sposobem między woysko rozdzielili, zeby nie z staty, ale z grosza żołnierz ził, a ich mci pp. dzierzawczow dobr k. i. m. y duhownih prosić, aby z dzierzaw swyh te summe wziętą wypelnic do zasług naszych raczili. Jakoż y w. m. naszego mciwego pana prosiemy, aby w. m. nasz mciwy pan do prozb naszych się skłoniwszy, pewną iaką quotą nam te dziurę założycz dopomocz raczył, co w. m. uczini nasz mciwy pan y zwikłey swei dobrocy y dla dalszey obrony y do ufolgowania ubogich poddanych swoych. Zathim oddaiemy się iako naypilniei lascze w. m. naszego mciwego pana. We Lwowie d. 3 Octobris an. 1613.

65.

1613 г. Октября 18. Письмо короля къ столичному войску.

Хотя сеймомъ и разрѣшены были какъ обыкновенные, такъ и чрезвычайные налоги на уплату жалованья войску, комиссія Львовская не могла однако удовлетворить всѣхъ требованій войска. Король извѣщаетъ, что имъ назначенъ новый сеймъ, который позаботится о приисканіи новыхъ средствъ для уплаты жалованья какъ столичному, такъ и другимъ войскамъ. Войско съ своей стороны должно такъ вести себя, чтобы «не охладить добраго расположенія къ себѣ и не поставить сеймъ въ затрудненіе». Поэтому король желаетъ, чтобы войско, не обращая вниманія на универсалы своего начальника, Іосифа Цѣклинскаго, къ «державцамъ» кор. имѣній и къ духовенству, спокойно ожидало уплаты жалованья.

Copia listu od króla i. mci.

Zigmunth III z łasky Bozey krol polsky, etc...

Urodzeni wiernie nam mili. Nad spodziewanie nasze y oczekiwanie wszistkiei

Rp̃tey to sie stało, isz się blisko przeszła comissia Lwowska tak rozwiódła, że przes nią oycizna od dalszych ciezarow y uciskow swoych uwolniona bydz mogła. Themu bowiem gwoli na seimie przeszłẽm ordinaria et extraordinaria subsidia od stanow koronnych byli pozwolone, a gdy te oraz y zapłacie drugich woisk y wszistkiem pretensiom wier. waszey wydolac nie mogli, temu gwoli y inẽ pothym skody przesz comissarze za pozwoleniem naszym w. w. podane y ukazane, abycie byli w. w. w zupełney zapłacie swei mogli bydz ucontentowani; a tho co panstwa nasze do ostathniego prawie upatku cisnie, choc nie zwyyczajną skodą znieść się mogło. W czym, lubo dotąd Pan Bóg dla skrithych sądow swych, usilnego pieczolowania naszego, powolnoscì wszech stanow koronnych y praczowitego starania comissarzow tamtesznych, nie zdaził fortunnego skutku; my iednak nie tracząc nadzieiey, że on sam z rządu y s pieczy naszej o dobrym panstw nam do rządzenia podanych z r̃ku swych Boskich y opieki nie wypusci, nie ustawamy y nie ustawać dalei nie bedziemy czynicz gorące staranie o thym wszistkiem, co do uspokojenia terazniejszych mieszany w oyciznie y ucontentowania w. w. służyć y nalezec będzie; która w tak cięskiem swym razie podzwignąć się grunthownie nie moze, iedno samym seymem, składamy go pospiesnie ad hunc solum actum, to iest do obmyslowania zupełney zapłaty, iako w. w. y woysk drugich, a zeby y w tey nie działła sie zwłoka, skraczamy czasu iego trzema niedzielmi, czyniąc tho wszistko nie tilko za radą panow rad naszych, ale y na ządanie obywatelow nie mał wszistkich koronnych woiewocztw, ktorych iz sie stąd zna czy wielka do tego skłonność, abyscie w. w.

zupelną w zasłużonem swem odniesli satisfacią; godzi sie y wier. waszey potrzebacz tego ze ze wszistkich miar, zeby niez takiego od wier. w. nie pohodziło, co by iei zawzietey do tego ohocie oziebic albo zatrudnicz miało; ale iz temi uniwersalami, ktore pod titulem urodzonego Jozepha Cieklinskiego, starszego woyska tamecznego, wysli, wnosi sie nieznosny ciezar na dzierzawcze dobr naszych y stan duhowny, iako takiego postepka wier. w. nie mozemy, tak zadamy y ziczemy, abyscie onego w. w. zaniechawszy, czekali spokojnie seymu bliskiego, przyczyny do dalszego ucisku ludzi ubogich nie dając, ale y owszem od zniszczenia ostathniego ych obraniając; s tych bowiem dobr Rp̃tey, s tih maiethnoscì stanu duhownego prziidzie dalszą zapłatą wier. w. na seimie opatrowac y wygadzac, ktore iz przed thym temi ustawicznymi statiami a teraz swiezo za uchwałą seymową niezwyyczajnymi podatkami iuz są prawie winisczone, gdzie by y na ten czas folgi od wiernych miec nie miały, trudno by sie wier. was. spodziejac mieli ratunku iakiego z nich w dalszey swey zapłacie. W czym lubo rozumiemy, że y same wier. w. z baczenia swego uwazac będziecie słusnosć iawną, ostathnią biedę y nieznosną cięskosc ludzką, sdało się y nam iednak pzelozic to wier. waszey tak przesz to pisanie, iako y przesz urodzonego Jana Sirakowskiego, dworzanina naszego, ktorego do wier. was. posiłami y pewni tego iestemy, że takiemu napominaniu y ządaniu naszemu przistoiną oddac powagę.

Za thym zyczemy wier. w. dobrego od Pana Boga zdrowia. Dan w Warszawie d. 18 octobris a. 1613; panowania krolestw naszych Polskiego XXVII, Swedskiego XX roku.